

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ

(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного університету
цивільного захисту України
д-р наук з держ. упр., професор

В.П. Садковий

" _____ " _____ 2017 р.

«ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ І ПІДГОТОВКИ»

(назва навчальної дисципліни)

Програма

навчальної _____ вибіркової _____ дисципліни
(обов'язкової, вибіркової)

підготовки _____ бакалавр _____
(назва освітнього ступеня)

спеціальності _____ 263 «Цивільна безпека» _____
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації _____ «Цивільний захист», «Телекомунікаційні системи в
управлінні»

Харків 2017 рік

Розробник(и) програми:

Єлізаров О.В. – доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук. доцент
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою

організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

Протокол від «__» _____ 201__ року № __

Начальник (завідувач) кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

(підпис) В.О. Собина
(прізвище та ініціали)

«__» _____ 20__ року

Рекомендовано вченою радою факультету цивільного захисту
(назва факультету)

Протокол від «_____» _____ 20__ року № _____

Голова вченої ради факультету цивільного захисту
(назва факультету)

(підпис) М.М. Удянський
(прізвище та ініціали)

«_____» _____ 20__ року

Схвалено вченою радою університету _____

Протокол від «_____» _____ 20__ року № _____

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Організація служби і підготовки» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 "Цивільна безпека", спеціальності 263 «Цивільна безпека», спеціалізації - цивільний захист, телекомунікаційні системи в управлінні».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процес організації внутрішньої, караульної та гарнізонної служб в органах і підрозділах територіальних органів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та підготовка до дій за призначенням.

Міждисциплінарні зв'язки. Зміст навчальної дисципліни «Організація служби і підготовки» тісно пов'язаний з дисциплінами: «Тактика ліквідування надзвичайних ситуацій», «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка», «Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт».

Програма навчальної дисципліни складається з таких блоків модулів, що входять до навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Організація служби в підрозділах ОРС ЦЗ.

Організація караульної та внутрішньої служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Документи служби: Наряд на службу. Стройова записка.

Караульна служба спеціальних морського та авіаційного загонів, навчального центру, спеціального (міжрегіонального) центру швидкого реагування та аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення.

Документи служби. Службова документація підрозділів АРЗ СП.

Приймання чергування.

Дії начальника караулу, начальника чергової зміни при проведенні зміни.

Функціональні обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо організації ГДЗС та з питань безпеки праці.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації протипожежного водопостачання.

Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту з питань безпеки праці, ГДЗС та експлуатації протипожежного водопостачання.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Організація службової підготовки.

Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.

Підготовка начальника караулу до проведення занять.

Гарнізон ОРС ЦЗ.

Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.

Порядок розробки розкладу виїзду пожежно-рятувальних підрозділів на ліквідацію надзвичайних ситуацій в містах та населених пунктах.

Організація перевірки внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Перевірка внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Організація служби і підготовки» є формування у майбутніх фахівців з базовою вищою освітою необхідного в їхній подальшій професійній діяльності рівня знань та умінь з питань організації внутрішньої та караульної служб в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ, організації гарнізонної служби в апаратах та підрозділах Служби цивільного захисту України, організації службової підготовки в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ, порядку проведення службової підготовки з особовим складом чергових караулів підрозділів ОРС ЦЗ, організації роботи начальників караулів територіальних підрозділів щодо виконання функціональних обов'язків, в залежності від номеру зміни, порядку ведення документів служби чергового караулу, порядку організації роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації пожежної та аварійно-рятувальної техніки, організації роботи з питань безпеки праці в черговому караулі, організації роботи щодо експлуатації протипожежного водопостачання в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ, організації роботи щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення в територіальних підрозділах ОРС ЦЗ, порядку розробки оперативних документів щодо залучення сил та засобів гарнізону Служби на гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Організація служби і підготовки» є формування у майбутнього фахівця чітких знань і вмінь з питань основних напрямків організації караульної служби та підготовки особового складу територіальних підрозділів ОРС ЦЗ до дій за призначенням. Оцінювання рівню небезпеки під час виникнення надзвичайної ситуації та тактичні можливості підрозділів, організація й керування діяльністю підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми здобувачі вищої освіти повинні:

1) знати:

– вимоги порядків, положень, настанов та інструкцій які регламентують організацію служби та підготовки особового складу підрозділів СЦЗ України;

- порядок організації взаємодії підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту з іншими службами міста (об'єкта);
- особливості організації караульної служби та підготовки особового складу на об'єктах, які охороняються на договірних засадах;
- організацію службової підготовки особового складу Служби цивільного захисту України та вимоги, які пред'являються до неї;
- організацію роботи з питань безпеки праці в черговому караулі;
- порядок розробки та ведення документів служби з питань організації служби та підготовки;

2) вміти:

- виконувати обов'язки осіб внутрішнього наряду чергового караулу;
- типові способи роботи під час гасіння пожеж, розшуку постраждалих у зоні пожежі, їх транспортування та евакуації із небезпечної зони;
- типові способи роботи із пожежною та рятувальною технікою.

3) мати навички

- застосування засобів захисту органів дихання та зору;
- розробки та ведення документів служби з питань організації служби та підготовки;
- ведення оперативно-службової документації чергової зміни;
- проведення занять зі службової підготовки в чергової зміни.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

Професійні:

- здатність проводити роботу по організації взаємодії оперативно-рятувального підрозділу зі службами району та об'єктів, що залучаються до ліквідування наслідків аварії, катастрофи чи стихійного лиха;
- здатність організувати навчально-тренувальні заняття з практичного відпрацювання дій за можливими аварійними ситуаціями, що передбачені планами локалізації і ліквідації аварійних ситуацій і аварій у тому числі в непридатній для дихання атмосфері.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. Організація служби в підрозділах ОРС ЦЗ.

Організація караульної та внутрішньої служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. Внутрішня служба та її складові. Завдання караульної служби. Організація служби караулів. Внутрішній наряд караулу. Дії караулу за сигналом “Тривога”.

Документи служби: Наряд на службу. Стройова записка.

Наряд на службу. Стройова записка.

Караульна служба спеціальних морського та авіаційного загонів, навчального центру, спеціального (міжрегіонального) центру швидкого

реагування та аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення.

Добовий наряд підрозділів АРЗ СП. Оперативний черговий. Помічник оперативного чергового. Черговий парку. Черговий КПП.

Документи служби. Службова документація підрозділів АРЗ СП.

Приймання чергування.

Підготовка до зміни караулів. Перевірка готовності караулу, що заступає на чергування. Підведення підсумків у караулі, що змінюється. Перешикування, доповідь особі, що проводить зміну караулів. Порядок проведення урочистого ритуалу підйому Прапорів. Порядок прийому та здачі чергування. Затримка зміни караулів. Вимоги безпеки праці при заступанні на чергування, при проведенні навчань, занять, на пожежі, після роботи на пожежі пожежних автомобілів. Організація перевірки, під час приймання чергування.

Дії начальника караулу, начальника чергової зміни при проведенні зміни.

Час і порядок зміни караулу. Дії начальника караулу до подачі сигналу «На зміну». Дії начальника караулу під час інструктажу та перевірки особового складу караулу, що заступає на чергування. Проведення зміни караулів. Затримка зміни караулів. Дії начальника чергової зміни під час приймання чергування.

Функціональні обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.

Функціональні обов'язки начальника першої чергової зміни АРЗ СП.

Функціональні обов'язки начальника другої чергової зміни АРЗ СП.

Функціональні обов'язки начальника третьої чергової зміни АРЗ СП.

Функціональні обов'язки начальника четвертої чергової зміни АРЗ СП.

Функціональні обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП.

Які обов'язки начальника чергової зміни АРЗ СП впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу. Які функціональні обов'язки, начальника першої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу. Які функціональні обов'язки, начальника другої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу. Які функціональні обов'язки, начальника третьої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу. Які функціональні обов'язки, начальника четвертої чергової зміни АРЗ СП, впливають на підвищення рівня оперативної готовності підрозділу.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо організації ГДЗС та з питань безпеки праці.

Організація ГДЗС в підрозділі. Функціональні обов'язки посадових осіб. Складання наказу про організацію ГДЗС в підрозділі. Облік роботи газодимозахисників. Організація роботи з питань безпеки праці. Проведення інструктажів та заліків з питань охорони праці. Адміністративно-громадський контроль.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації протипожежного водопостачання.

Облік вододжерел протипожежного водопостачання та їх

інвентаризація. Нагляд та перевірка джерел протипожежного водопостачання. Ремонт джерел протипожежного водопостачання.

Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту з питань безпеки праці, ГДЗС та експлуатації протипожежного водопостачання.

Наказ про організацію ГДЗС в підрозділі. Журнал реєстрації перевірок № 1 ЗІЗОД. Журнал обліку роботи ланок ГДЗС. Табелі роботи ланок ГДЗС. Особиста картка газодимозахисника. Довідник та планшет вододжерел. Журнал адміністративно-громадського контролю.

Організація роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Організація експлуатації пожежних рукавів. Експлуатація пожежних рукавів під час гасіння пожежі, ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків. Технічне обслуговування пожежних рукавів. Списання, утилізація та порядок подання реклаमाції. Вимоги безпеки праці. Порядок обліку пожежних рукавів. Порядок технічного обслуговування пожежно-технічного обладнання.

Контроль за організацією роботи в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

Картка на напірний пожежний рукав. Картка на напірно-всмоктувальний пожежний рукав. Журнал обліку пожежних рукавів. Контрольний аркуш пересування пожежних рукавів рукавної бази. Акт випробування пожежно-технічного оснащення. Журнал випробувань аварійно-рятувального оснащення, пожежно-технічного озброєння. Експлуатаційна картка.

Організація службової підготовки.

Організація проведення занять із службової підготовки. Облік процесу службової підготовки. Навчально-матеріальна база.

Організація службової підготовки.

Поясніть, як організуються проведення занять із службової підготовки в підрозділі АРЗ СП. Як здійснюється облік процесу службової підготовки. Яка навчально-матеріальна база повинна бути в підрозділі АРЗ СП.

Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.

Підготовка керівника до проведення занять. Мета проведення заняття. Порядок проведення заняття. Розробка методики проведення заняття. Складання навчально-методичної документації.

Підготовка начальника караулу до проведення занять.

Складання Методичної розробки та План-конспекту для проведення занять зі службової підготовки.

Гарнізон ОРС ЦЗ.

Організація гарнізонної служби. Посадові особи Гарнізону ОРС ЦЗ. Склад та порядок чергування оперативних груп Гарнізону. Порядок оповіщення про виникнення НС.

Поясніть, що таке гарнізон служби, та що саме відноситься до сил та засобів гарнізону. Які завдання ставляться перед гарнізоном служби та як це впливає на організацію караульної служби в ДПРЧ. Як проводиться територіальний поділ гарнізонів, зони, райони виїзду. Які посадові особи гарнізону служби повинні бути в РВ (РУ), з урахуванням поділу гарнізонів на обласні, районні та міські. Які повинні бути оперативні служби гарнізону, в РВ (РУ) з урахуванням поділу гарнізонів на обласні, районні та міські. Який порядок залучення оперативних груп Гарнізону на пожежі.

Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.

Основи організації гасіння пожеж у містах і населених пунктах України. Оперативні документи чергового складу гарнізону і караулів пожежно-рятувальних частин. Розклад виїзду пожежно-рятувальних частин гарнізону. План притягнення сил та засобів для гасіння пожеж в сільській місцевості.

Порядок розробки розкладу виїзду пожежно-рятувальних підрозділів на ліквідацію надзвичайних ситуацій в містах та населених пунктах.

Складання розкладу виїзду підрозділів гарнізону ОРС ЦЗ.

Організація перевірки внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Перевірка внутрішньої служби. Перевірка гарнізонної служби. Перевірка караульної служби. Методика проведення перевірки караульної служби.

Перевірка внутрішньої, гарнізонної та караульної служб.

Рапорт за результатами проведення перевірки караульної служби. Реєстрація результатів перевірки караульної служби в Книзі служби. Складання Плану усунення недоліків.

3. Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс. - [чинний від 2013-07-01]. – К. : Міністерство з надзвичайних ситуацій України, 2013. – 82 с. – (Кодекс України).

2. Указ Президента України від 16 січня 2013 року № 20/2013 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій».

3. Організація служби та підготовки особового складу пожежно-рятувальних підрозділів: навч. посіб./ Безуглов О.Є., Іщук В.М., Колєнов О.М., Назаров О.О., Попов В.М. – Х.: НУЦЗУ, КП «Міськдрук», 2012. – 436 с.

4. Наказ МНС України від 01.07.2009 р. № 444 Про затвердження Наставови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту.

5. Наказ МВС України від 15.06.2017 р. № 511 Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту.

6. Наказ МНС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах

управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

7. Наказ МНС України від 13.03.2012 року № 575 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

8. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

9. Наказ ДСНС України від 01.08.2013 р. № 507 «Про проведення професійно-технічного навчання, перепідготовки, підвищення кваліфікації, курсів цільового призначення осіб рядового і начальницького складу органів та підрозділів цивільного захисту».

10. Наказ МНС України від 16.12.2011 р. № 1342 «Про затвердження Настанови з організації газодимозахисної служби в підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України».

11. Настанова з організації зв'язку та організації інформаційних систем в МНС України.

12. Наказ МНС України від 12.05.2011 № 485 Про Табелі термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту.

13. Наказ МНС України від 13.07.2015 № 381 Про внесення змін до Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України, затверджених наказом ДСНС України від 29.05.2013 № 358.

14. Наказ ДСНС України від 27.06.2013 р. № 432 Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів в органах та підрозділах ДСНС України.

15. Наказ ДСНС України від 22.04.2014 р. № 184 Про затвердження Настанови про аварійно-рятувальні та плавзасоби спеціального призначення ДСНС України.

16. Наказ МНС України від 27.06.2013 № 433 Про затвердження методичних рекомендацій щодо впровадження єдиних вимог до облаштування та утримання територій і об'єктів майнових комплексів підрозділів цивільного захисту.

17. Наказ ДСНС України від 25.07.2014 № 418 Про впровадження в системі ДСНС України Ритуалу підйому (спуску) Державного Прапора України та Прапора Державної служби України з надзвичайних ситуацій в органах (підрозділах) цивільного захисту.

18. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 р. № 107 Методичні рекомендації з експлуатації та ремонту пожежних рукавів.

19. Я.С.Повзик. Тактическая и психологическая подготовка руководителя тушения пожара., Москва, 1988 г.

20. Н.Н.Брушлинский. Системный анализ и проблемы пожарной безопасности народного хозяйства., Стройиздат., 1988г. и управления пожарной охраной» Н.Н. Брушлинский, В.И.Микеев и др. 1986 год. Стройиздат.

21. В.И.Ковшун. „Рекомендации по организации тушения пожаров на территории Украины”, Киев, 1984г.
22. А.І.Бондаренко. Методичні рекомендації та матеріали, регламентуючі оперативно-службову діяльність підрозділів пожежної охорони Київської області., Київ, 1993р.
23. Рекомендації щодо організації проведення занять на вогневій смузі психологічної підготовки.
24. И.Ф. Кимстач Организация тушения пожаров в городах и населенных пунктах.
25. Безуглов О.Є., Коленов О.М. Пожежні рукава та рукавне обладнання. Практичний посібник. Харків: УЦЗУ, 2007.
26. Інструкція з обліку та нагляду за протипожежним водопостачанням.
27. Бушмин В.А. и др. Пожарно-строевая подготовка: Учеб. Пособие. – 2-е изд., перераб. и доп. – М., 1985. – 224 с
28. Н.Г.Шкарабура „Посібник по ПСП”, Черкаси-2001.
29. Моисеев Т.Г. и др. Практическое пособие по пожарно-строевой подготовке. – М., 1972. – 176 с.
30. Пожарно-прикладной спорт: Правила соревнований. – М., 1990г.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Для оцінки знань слухачі використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмового контролю. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують модульні контрольні роботи та курсова робота. Підсумкова форма контролю – диф. залік.

Розробник програми:

доцент кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних робіт,
канд. техн. наук, доц.

(посада, вчене звання, ступінь)

_____ (підпис)

О.В.Слізаров
(прізвище та ініціали)